

POTONAĆ (38) *vb pf*

Oba o jasne.

inf potonać (1). *♦ fut 1 pl* potoni(e)my (1). *♦ 3 pl* potoną (1). *♦ praet 3 sg m* potonął (2). *n* potoneło (8). *♦ 3 pl m pers* potonełi (13). *m an* potonełi [*i wpadło stado w morze i potonełi*] (1). *subst* potoneły (8). *♦ con 2 pl m pers* byście potonełi (1). *♦ 3 pl m pers by* potonełi (1). *♦ part praet act* potonawszy (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde bez cytatu.

Utopić się, zatonać (o wielu); o ludziach i zwierzętach: umrzeć przez utonięcie; suffocari PolAnt, Vulg; hauriri Mącz; submergere PolAnt (38) : drudzi ktorzy fie onego dnia pławili wżitci potonełi BielŻyw 36, 41; LubPs Y2v; [Deukalijon] w kościele v Themidos pytał swoich bogow/ iákoby zafię mógł ludzki narod fkrześcić ktory potonął. BielKron 23v; [Tatarowie] bojąc fie Wołochow gwałtownie w wodę wieżdżáli/ potoneło ich kilká tyfięcy s Carzem młodym Petrykierem. BielKron 407v, 31, 96, 171, 454v; In paludes quidam coniecti profundo limo cum ipsis equis hausti sunt, Niektórzy fie vdáli ná błotá á tám s końmi potonełi álbo przepádli. Mącz 153c; Powódz domy zábierze: z bydłem potoniemy LeovPrzep b3v; RejPos 234; Strum M; StryjKron 26, 647; A ini zradości nagle zumieráli/ Drudzy dla fráfunkow śmierć łobie zádáli. Męczeństwem y głodem wiele ich poległo/ Wielę ich przed morem wfortę śmierci wbiegło. Inych popalono/ drudzy potonełi/ Od fkałánia gádzin infzy poginełi. WisznTr 33; Phil F3; WujNT 505; CiekPotr 24.

potonać w czym (1): BielKron 308; ná plácu ich też wielkość poległá/ á łam Carz ledwo w máłey drużynie vciekł/ infzy w Dnieprze y w Perepiecy potonełi StryjKron 270, 309. Cf »potonać w morzu«.

W porównaniu (1): Dunąeś wiatrem twym zákryło ich morze/ potonełi iáko ołow w wodách gwałtownych BudBib Ex 15/10.

Zwrot: »potonać na morzu, w morzu, w rzece, po rzekach, w wodach« = suffocari in mari PolAnt, Vulg [szyk zmienny] (5:5:2:1:1): WróbŻółt aa5; y podzyáłali łodzi áby żeglowáli do Ophir dla złotá/ y potoneły łodzye ná morzu [confractae sunt Vulg 3.Reg 22/49] Iozáfátowe. BielKron [84²]v; A gdy fie ony okręty wołkowe [przy czarowaniu] przewrociły z ludźmi ná miednicy/ rozumiał swoie nieprzyjaciele potonać ná morzu/ iefli go ktorzy prześládowali BielKron 122v, 429; Wozy Fáraonowe y woýfko iego wbił do morzá/ wybor woiewod [tj. wyborni wodzowie] iego potonął w morzu [electi principes eius submersi sunt in mari] BudBib Ex 15/4, Ex 15/10; BudNT Mar 5/13; StryjKron 587, 657; y wpádło ono łtádo wielkim pędem z przykrá w morze/ około dwu tyśiácu/ y potonełi w morzu WujNT Mar 5/13; Miłtrz y Zakon zá opánowaniém ziem przereczonych wżyftki dobrá y kupie którýkolwiek máteriiéy będącé/ które zá dopułczeniém Bożym ná Morzu potoneły [quae maris naufragio periclitabuntur JanStat 902]/ iáko włáfné z oného vtonienia zá práwem łwym brał SarnStat 1118, 1118; co ich stráfzne morze pochłoneło/ Co ich po byftrych rzekách potoneło/ Co ich zginęło po rozlicznych wodách/ W dziwnych przygodách. KlonFlis C2v; KlonWor 10.

[Szereg: »potonać i pogrążyć«: W puł fie práwie na ołtrey okręt łpadał łkale/ Ták ze ludzi: zołtało iednák kilko cále Ná iedney połowicy/ drudzy potonełi/ y w przepáść głębokiego morzá pogrążnełi. ZbyłDroga E.]

*Przen [w czym] (2) : ku vznánium prawdziwey świátłości przydz nie mogą/ będąc łwymi záłtárzáłymi ciemnołciámi ogárnieni/ á práwie w nich potonałwży BibRadz *4v; Wízędzie pełno iefł*

niezgod/ waśni/ między wami. [...] A wždy fie k temu wzyfcy przychylic nie chcecie/ Iákobyście z odmętu tego wypłynęli/ A żebyście do końca w nim nie potonęli. *BielSen* 12.

Synonimy: pogrążyć się, potopić się, utopić się, zatopić się.

Formacje współrdzenne cf TONAĆ.

Cf POTONĘŁY, [POTONIENIE]

LW